

ΒΙΒΛΙΟ ΙΙΙ: ΚΕΦ. 72

- 1 **72.** Όταν λοιπόν ήλθαν (οι πρέσβεις στην Αθήνα), αφού συνέλαβαν οι Αθηναίοι και τους πρέσβεις ως υποκινητές στάσης και όσους έπεισαν (οι πρέσβεις), τους συγκέντρωσαν για
 2 ασφάλεια στην Αίγινα. Στο μεταξύ όμως αφού ήλθε κορινθιακό πλοίο και Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις, αυτοί από τους Κερκυραίους που είχαν την εξουσία επιχειρούν επίθεση κατά
 3 των δημοκρατικών και τους νίκησαν σε μάχη. Και όταν έφτασε η νύχτα, οι δημοκρατικοί καταφεύγουν στην ακρόπολη και στα υψώματα της πόλης και αφού συναθροίστηκαν εκεί, εγκαταστάθηκαν με ασφάλεια και κατείχαν επίσης το Υλλαϊκό λιμάνι· οι άλλοι (δηλαδή οι ολιγαρχικοί) κατέλαβαν και την αγορά όπου ακριβώς κατοικούσαν οι περισσότεροι απ' αυτούς, και το γειτονικό της λιμάνι που έβλεπε στην απέναντι στεριά.

➡ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ, ΙΙΙ. 72

- 72 §1. ἐλθόντων δὲ... ἐς Αἶγιναν – ἐλθόντων (= ἐλθόντας)· μτχ. χρον. (απόλ. αντί συνημμ.). – ὡς νεωτερίζοντας· μτχ. αιτιολ., υποκ. αιτιολ. – ξυλλαβόντες· μτχ. χρον. – ὅσους έπεισαν (αναφ. πρότ.)· δηλαδή από τους Κερκυραίους που είχαν καταφύγει στην Αθήνα.
- §2. ἐν δὲ τούτῳ... ἐνίκησαν – τῶν Κερκυραίων· γεν. διαφ. – ἐλθούσης (γεν. απόλ.)· μτχ. χρον. – Λακεδαιμονίων πρέσβεων· ενν. ἐλθόντων. – μαχόμενοι· μτχ. χρον.-τροπ. – ἐπιτίθενται· ιστορ. ενεστ.
- §3. ἀφικομένης δὲ... τὴν ἡπειρον – ἀφικομένης (γεν. απόλ.)· μτχ. χρον. – νυκτός· γεν. χρόνου. – τὰ μετέωρα· τα υψηλά μέρη· τα οχυρά. – τῆς πόλεως· γεν. κτητ. – ξυλλεγείς· μτχ. χρον. – ιδρύθη (= ἔστη)· εγκαταστήθηκε· οχυρώθηκε. – αὐτοῦ· γεν. τοπ. – ιδρύθη, εἶχον· εναλλαγή εν. και πληθ. λόγω του περιληπτ. υποκ. ὁ δῆμος. – οὔτε (= ἐν ἡπερ). – ...φκουν· αναφ. πρότ. – αὐτῶν· γεν. διαφ.

ση των ολι-
ικών κατά
δημοκρατικών

λήψεις περιο-
της πόλης

= υποκινώ σε
έες), νεωτερι-
ορ. β' του κα-
μετέωρος, με-
α-αγείρω ή α-
ειρον' ἡπειρος

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑ, ΙΙΙ. 72

1. *ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι... ἐς Αἴγυναν*· η αντίδραση των Αθηναίων με την άμεση σύλληψη των πρέσβων και εκείνων των Κερκυραίων που συντάχτηκαν μαζί τους αποκαλύπτει ότι απέτυχε ο διπλωματικός ελιγμός των ολιγαρχικών της Κέρκυρας και ότι έπρεπε να αναμένονται εξελίξεις.
 - *τούς τε πρέσβεις... ξυλλαβόντες*· ενώ οι πρέσβεις θεωρούνταν πρόσωπα ιερά, βλέπουμε ότι οι Αθηναίοι τους συνέλαβαν ως υποκινητές στάσης παραβιάζοντας τους άγραφους νόμους της ασυλίας· όπως σωστά παρατηρεί ο Gomme (ΙΙ, 362), η πράξη αυτή δεν θα είχε κανένα ελαφρυντικό, αν στην Κέρκυρα δεν είχε καταλυθεί η νόμιμη κυβέρνηση κι αν οι πρέσβεις δεν καταστρατηγούσαν τους παραδεδεγμένους κανόνες της φιλοξενίας· για την τύχη των ομήρων αυτών δεν γίνεται λόγος πια στον Θουκυδίδη.
2. *οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα*· δηλαδή οι ολιγαρχικοί που μετά το αματηρό πραξικόπημα που έκαναν ανέλαβαν τη διακυβέρνηση της Κέρκυρας. Πβ. και ΙΙΙ 62.3.
 - *τριήρους Κορινθίας*· το κορινθιακό αυτό πλοίο δεν πρέπει να ήταν το ίδιο με εκείνο που αναφέρεται στο κεφ. 70.2·· εκείνο εγκατέλειψε τότε το νησί πριν από το αθηναϊκό. Αξιοπεριεργό βέβαια είναι ότι ο ιστορικός δεν γράφει: ἄλλης ἢ ἐτέρας τριήρους.
 - *ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ*· φαίνεται ότι η άφιξη της νέας πρεσβείας των Λακεδαιμονίων ενθάρρυνε υπέρμετρα τους ολιγαρχικούς Κερκυραίους, για να επιχειρήσουν τη δεύτερη φάση του σχεδίου τους: την οριστική αναμέτρηση με τους δημοκρατικούς και την πλήρη έτσι εκκαθάριση της πολιτικής κατάστασης που αυτοί επιδίωκαν προς το συμφέρον τους. Αξιοσημείωτο είναι ότι η νέα σπαρτιατική αποστολή έφτασε εσπευσμένα στην Κέρκυρα ως άμεση αντίδραση στις ενέργειες των Αθηναίων, και είχε πιθανόν εντολή ν' αναλάβει δραστικές πρωτοβουλίες την κρίσιμη εκείνη στιγμή στην Κέρκυρα· εντωμεταξύ φαίνεται ότι οι ολιγαρχικοί πραξικοπηματίες έπαψαν πια να τηρούν τα προσχήματα και ήταν έτοιμοι για τη γενική αναμέτρηση με το δήμο. Το ότι βέβαια ο εμφύλιος σπαραγμός ξέσπασε ευθύς αμέσως στο νησί δείχνει ότι είχαν προηγηθεί διαβουλεύσεις μεταξύ Κερκυραίων ολιγαρχικών και Σπαρτιατών απεσταλμένων, ενώ οι τελευταίοι φαίνεται ότι εισηγήθηκαν στους ολιγαρχικούς της Κέρκυρας να δράσουν με δυναμι-

σμό και αιφνιδιαστικά για να εξουθενώσουν τους δημοκρατικούς πριν προλάβουν αυτοί να οργανωθούν και ν' αντεπιτεθούν. Πάντως αν όντως έτσι έχουν τα πράγματα, επρόκειτο πλέον για ανοικτή επέμβαση της Σπάρτης στα εσωτερικά πράγματα της Κέρκυρας. Finley, σσ. 186 κ.εξ.

3. τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα· στην Κέρκυρα είναι δύο λιμάνια: το ένα ο Ὑλλαϊκὸς λιμὴν στο μέσο του οποίου βρίσκεται το Ποντικονήσι και το άλλο ο λιμὴν τοῦ Ἀλκίνου κοντά στην αγορά και απέναντι στην Ἡπειρο (το σημ. Καστράδες). Πάντως μεταξύ των νεότερων ιστορικών δεν υπάρχει ομοφωνία σχετικά με τον προσδιορισμό των τοπωνυμίων αυτών της αφήγησης του Θουκυδίδη.

► τὴν ἀγορὰν κατέλαβον· σύμφωνα με μια επιγραφή που βρέθηκε στην Κέρκυρα και διασώζεται στο Βρετανικό Μουσείο η αγορά ήταν χαμηλά στους πρόποδες ενός λόφου – στη νότια παραλία του λιμανιού. Πβ. Marchant, ΙΙΙ, σ. XXII.

► τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ· δηλαδή το λιμάνι του Αλκίνου. Βλέπουμε ότι οι δημοκρατικοί κατέφυγαν στα υψηλά μέρη και στην ακρόπολη, ενώ οι ολιγαρχικοί έπιασαν τα χαμηλά μέρη και το λιμάνι. Έτσι οι κάτοικοι της Κέρκυρας διχασμένοι σε δύο αντίμαχα στρατόπεδα είναι έτοιμοι για αλληλοσπαραγμό. Όσο κι αν θελήσει κανείς ν' αποδώσει τα αίτια της επικείμενης αυτής αδελφοκτονίας στο 'δάκτυλο των ξένων', η ευθύνη που βαρύνει και τις δυο πλευρές είναι πολύ μεγάλη. Το ανατριχιαστικό αυτό δράμα θα επαναληφθεί έκτοτε πολλές φορές στην ιστορία, για να επαληθευθεί η απαισιόδοξη εκείνη ρήση ότι ο άνθρωπος όπως είναι τυφλός μπροστά στο μέλλον του έτσι επίσης είναι και τυφλός μπροστά στα λάθη του!

• Οι πρέσβεις που έστειλαν στην Αθήνα οι Κερκυραίοι ολιγαρχικοί πέτυχαν πράγματι τη μεταστροφή μιας μερίδας δημοκρατικών φυγάδων:

είτε ασκώντας σ' αυτούς ψυχολογικό επηρεασμό¹
είτε διεγείροντας το πατριωτικό τους συναίσθημα²
είτε εκμαυλίζοντάς τους με υποσχέσεις και δωροδοκίες.

1. Συμβουλευόντας, παροτρύνοντας, ακόμη και εκβιάζοντάς τους.

2. Επισείοντας κυρίως σ' αυτούς το φάσμα της προδοσίας σε περίπτωση που προέβαιναν σε αντιδραστικές ενέργειες προς το νέο καθεστώς που εγκαθιδρύθηκε στο νησί τους.

Οι Αθηναίοι είχαν οπωσδήποτε συμπεριφερθεί με φιλική διάθεση και γενναιοδωρία προς τους φυγάδες Κερκυραίους όχι μόνο γιατί αυτοί ανήκαν στη δημοκρατική και φιλοαθηναϊκή παράταξη, αλλά και γιατί ήθελαν να τους χρησιμοποιήσουν μελλοντικά ως 'έμπιστους ανθρώπους τους' στην Κέρκυρα, την οποία οι Αθηναίοι σχεδίαζαν να προσαρτήσουν στη συμμαχία τους. Ωστόσο αξίζει να προσέξουμε τη διαμετρική αλλαγή στη στάση των Αθηναίων απέναντι σ' εκείνους τους Κερκυραίους φυγάδες που έδειξαν ότι συμμερίζονται τις απόψεις των απεσταλμένων της πατρίδας τους· συλλαμβάνονται κι αυτοί μαζί με τους πρέσβεις *ώς νεωτερίζοντες* και εκτοπίζονται στην Αίγινα. Επαληθεύεται έτσι εκείνη η ρήση ότι οι μεγάλοι και ισχυροί κατά πάγια τακτική σε καλοπιάνουν και σε περιποιούνται όσο τους είσαι χρήσιμος· μόλις διαπιστώσουν όμως πως τους είσαι ανώφελος ή 'πας κόντρα' στα συμφέροντά τους σε εγκαταλείπουν ή σε εξουθενώνουν.

